

Unitat Didàctica
El teu projecte laboral sense trampes sexistes

L'ARENCA
el m●t lle

Trenquen el motlle:

María Candelas Sanchiz
Vanesa Parra Ortega
Virginia Bertomeu Vidal
Alfonso Terol Sánchez
Sara Terol Bertomeu

Secretaria de Formació, Dones i Polítiques LGTBI
Fed. Ensenyament
U.I. L'Alacantí Les Marines CCOOPV

Un projecte de
Secretaria de Formació, Dones i Polítiques LGTBI de la U.I. L'Alacantí - Les Marines CCOOPV.

Col.labora,
Conselleria de Vicepresidencia, Igualdad i Polítiques Inclusives Generalitat Valenciana

CCOO
L'Alacantí Les Marines

Secretaría de Formació,
Dona i Polítiques LGTBI

Tu proyecto laboral con tiempos sesisss

ÍNDEX

INTRODUCCIÓ / FONAMENTACIÓ
OBJECTIUS
COMPETÈNCIES CLAU
CONTINGUTS
ACTIVITATS

INTRODUCCIÓ FONAMENTACIÓ

Aquest projecte es basa en la visibilització de dones en els sectors tradicionalment masculins, tant alumnes que cursen cicles formatius de famílies professionals d'aquests sectors com treballadores en empreses. Projecte que va dirigit especialment a l'alumnat de l'ESO, alumnat que està pròxim a acabar l'educació secundària i per tant, a triar i decidir quina serà la seua carrera professional, a quin sector dirigirà el seu estudi i el seu treball. Amb aquest projecte, d'una banda volem evidenciar l'encara divisió sexual del treball que hi ha en el nostre sistema i d'una altra, la possibilitat de trencar aqueix motlle, transmetent a aquest alumnat que les capacitats, les habilitats, les competències no tenen res a veure amb els sexes, que cada persona hauria de tenir la possibilitat de triar la seua trajectòria laboral segons els seus interessos, gustos, potencialitats... en compte de ser marcada per rols i estereotips construïts en una societat masclista.

Des de CCOO considerem que la igualtat d'oportunitats entre dones i homes, l'eliminació de tot tipus de discriminació per raó de sexe en tots els àmbits de la vida, i concretament en el que ens ocupa, el laboral, és objectiu prioritari per a aconseguir des-

envolupar un món del treball digne per a totes les persones.

En totes les àrees del mercat de treball, de les relacions laborals i de les condicions de treball es mostren índexs elevats de desigualtat i de discriminació; algunes d'aquestes són més evidents que altres: índexs més elevats d'atur en les dones, menor contractació indefinida, més contractació a temps parcial, existència de la bretxa salarial, índexs desiguals d'atenció a la conciliació familiar i laboral, pensions més baixes en les dones...

Al llarg de la història, la desigualtat social, política, econòmica... de les dones és evident, i la clara assignació de rols en l'anomenada divisió sexual del treball també. La vida s'ha dividit en àmbits: el productiu, relacionat amb el que és públic, amb la dimensió social, política, de l'organització de les persones; i el reproductiu, relacionat amb el que és privat, amb el de portes cap a dins de la vida, amb la cura i l'organització privada de la vida. I el sistema patriarcal ha assignat rols que encara perduren tant a dones com a homes. I ha definit quin àmbit és el reconegut, el major valorat, el dels privilegis i quin àmbit és el menys valorat, el menys reconegut.

Així, històricament, les dones ens hem responsabilitzat de l'àmbit reproductiu, que a més de parir, comporta la cobertura de les necessitats bàsiques per a viure i que, en aquest sistema

patriarcal/capitalista, està infravalorat en tots els sentits, on les dones assumeixen una part de treball imprescindible per a viure de manera gratuïta. I així, els homes, als qui se'ls ha assignat el rol productiu, el de la participació social i política, el de la presa de decisions i ocupació d'espais de poder, ocupen en clar avantatge l'àmbit productiu i públic, encara que les dones s'hagen incorporat també al mercat de treball "regulat i formal".

Aquesta clara divisió es reflecteix sens dubte en aquest mercat de treball "normalitzat": les dones, educades i socialitzades en aquest sistema patriarcal, segueixen ocupant professions i sectors productius relacionats amb les tasques de la cura, les tasques de l'àmbit reproductiu, els anomenats sectors feminitzats: neteja d'edificis i de locals, educació infantil, treball social, ocupació domèstica, habilitats emocionals i psicològiques... Els homes, al seu torn, segueixen ocupant sectors productius i professions relacionats amb l'àmbit públic, amb "el de fora de casa", amb la força, amb el que està relacionat amb habilitats manuals i intel·lectuals... sector industrial, energètic, construcció...

Des de CCOO, com a sindicat que té entre els seus principis estatutaris la igualtat entre dones i homes, pensem i actuem per aconseguir aquest món igualitari en el qual volem viure. Un món en el qual la igualtat d'oportunitats en el mercat laboral siga una

realitat per a totes les persones, independentment del seu sexe; un mercat de treball digne en el qual hi haja una igualtat real en treball i sectors d'igual valor; un sistema en el qual hi haja una valorització justa del treball reproductiu.

Aquesta unitat didàctica forma part d'un projecte que s'ha engegat per a visibilitzar les dones en els sectors productius tradicionalment masculinitzats, que posen en evidència que la divisió sexual del treball és una divisió construïda intencionadament per a sostenir la desigualtat entre els sexes.

Per això, per trencar el motlle i visibilitzar un mercat de treball diferent, ens hem proposat potenciar la transgressió de rols estereotipats per raó de sexe, mitjançant l'impuls i la promoció de la participació de les dones en aquelles especialitats de la formació professional en les quals actualment estan subrepresentades. I promoure, des de la perspectiva sindical, l'eliminació dels estereotips de gènere que es detecten en el mercat de treball a través de l'elaboració de materials coeducatius.

[COMPETÈNCIES CLAU DEL CURRÍCULUM]

Competència en comunicació lingüística CCL
Competència matemàtica i competència bàsica en ciència i tecnologia CMCT
Competència digital CD
Competència per a aprendre a aprendre CPAA
Sentit de la iniciativa i esperit emprenedor SIE
Consciència i expressions culturals CEC
Competències socials i cíviques CSC

[OBJECTIU]

L'objectiu d'aquesta guia didàctica és oferir un suport metodològic i de contingut que acompanye la projecció del documental: "Rompe el molde. Tu proyecto laboral sin trampas sexistas" per realitzar un treball d'orientació professional i sensibilització per a l'alumnat del segon cicle de l'ESO.

[CONTINGUTS]

Divisió sexual del treball
Sistema sexe/gènere
Rols i estereotips en el sistema patriarcal
Treball reproductiu/ treball productiu
Desvalorització / desigualtat / bretxa
Visibilitat de les dones en sectors tradicionalment masculins

[ACTIVITATS]

ACTIVITATS TEÒRIQUES

Abans de començar a executar les activitats pràctiques que desenvoluparem a continuació, és imprescindible que es treballen en l'aula els següents conceptes bàsics sobre igualtat d'oportunitats, per partir d'una base que mostre la realitat.

[1]

- Conceptes bàsics de la igualtat d'oportunitats
- Principi d'igualtat
- Sistema sexe/gènere
- Discriminació per raó de sexe
- Desvalorització
- Patriarcat
- Feminisme

[2]

- Història de la divisió sexual del treball

[ACTIVITATS DINÀMIQUES/PRÀCTIQUES]

1. ACTIVITAT BASE: ROLS I ESTEREOTIPS

En aquesta activitat treballarem i reflexionarem en la identificació de rols i estereotips o com es relacionen amb professions.

[1.1] Realització per part de l'alumnat, dividit en grups de treball xicotets, d'un llistat de característiques personals, emocions, actituds... utilitzant els substantius:

agressivitat
assertivitat
força
sensibilitat
gelosia
estima
competitivitat
risc
dolçor
...

[1.2] D'aquest llistat, per equips també, es reflexionarà si està habitualment associada cada característica a un sexe determinat.

[1.3] Finalment, es triarà una situació de la vida que la reflectisca.

Exemple

CARACTERÍSTICA	SEXE	REPRESENTACIÓ D' UNA SITUACIÓ DE LA VIDA
Sensibilitat	dona	cura d'un/a bebé
Força	home	treball de càrrega i descàrrega de camions
...	...	...

Amb la moderació del professorat o responsable que realitze l'activitat, es reflexionarà sobre els condicionaments que suposen els rols i estereotips que vagen sorgint en l'exercici, evidenciant la construcció social de la qual són fruits i com ens limiten la nostra llibertat de ser i de fer. Es pot anar preguntant: els homes poden ser sensibles? Coneixem a homes que cuiden al seu bebè, filla o fill? coneixem a dones que poden agafar càrregues pesades?... arribant a la conclusió que, qüestionant els condicionaments i mandats de gènere, *"jo puc ser, fer, sentir... el que jo vulga"*

[1.4] Representació teatral.

L'alumnat, per parelles, escollirà una emoció, característica... que siga considerada pròpia de l'"altre sexe" i representaran una situació que coneguen, s'inventen... Per exemple: dues xiques poden triar la característica "risc" i representar un esport d'alt risc. La visualització d'aquestes situacions ens fan veure que no és de cap manera alié, que són situacions que poden ser habituals perfectament, que no hi ha res d'estrany veure a dues xiques fer escalada, o parapent, o salt en paracaigudes...

2. ACTIVITAT DE REFLEXIÓ

Activitat de grup, per equips,
basada en l'aprenentatge cooperatiu.

[2.1]

Aquesta activitat es desenvoluparà en primer lloc en xicotets grups de 4 persones per concloure en un debat de gran grup. Es treballarà la cooperació en l'aprenentatge, el consens i el debat.

L'alumnat serà dividit en grups de 4 persones. Es triarà una persona que siga la portaveu. Cada grup desenvoluparà 4 grans grups de professions: tècniques/ mecàniques, de cures, directives i artístiques/ científiques. Es dividirà un foli en blanc dividit en quatre parts i amb el títol dels grans grups professionals en cada part del foli perquè cerquen i posen professions que estiguen englobades en cada grup.

Fitxa en la pág. següent

PROFESSIONS TÈCNIQUES/MECÀNIQUES

[PROFESSIONS DE CURES]

[PROFESSIONS DIRECTIVES]

[PROFESSIONS ARTÍSTIQUES/CIENTÍFIQUES]

[2.2]

La persona moderadora o professorat farà preguntes a l'alumnat sobre el treball que acaba de realitzar:

Quantes xiques i xics coneixeu en cadascuna de les professions que s'han descrit?

Perquè cregueu que hi ha més xics en una/es, més xiques en altra/es, igual de xiques i xics en altra/es?

Coneixeu dones en professions que hi ha majoria d'homes? Tant en l'entorn quotidià com ara persones alienes a aquest (persones famoses, per exemple).

Amb quins joguets i jocs hem crescut? Hi ha joguets i jocs per a xiques i joguets i jocs per a xics? cregueu que tenen relació amb les professions que hem estat treballant?

[2.3]

Es poden fer xicotets grups una altra vegada i exposar una situació real que coneguen i elaborar i representar un esquetx.

[2.4]

Es pot, amb tota la informació que han treballat fins al moment, realitzar un treball d'expressió plàstica que plasme l'après. Exposant-ho en el hall de l'IES o corredor perquè es visualitze més.

3. ACTIVITAT D'INVESTIGACIÓ

Aquesta activitat es pot plantejar com a treball en grup posant l'accent en la recerca d'informació en bibliografia adequada, Internet, preguntes a l'entorn...

[3.1]

Exemples de dones referents en sectors productius no feminitzats.

[3.2]

Recerca en diccionari de professions tradicionalment masculinitzades, tant en masculí com en femení. Per exemple:

Buscar manobre i manobra
Buscar mecànic i mecànica
Buscar informàtic i informàtica
Buscar vidrier i vidriera

.....
.....
.....

[3.3]

Buscar en el diccionari professions amb nom "neutre":

electricista
docent
astronauta

.....
.....
.....

[3.4]

Buscar en Internet en imatges, les professions treballades anteriorment

[3.5]

Fer un resum del que s'ha investigat i desenvolupar conclusions.

4. 3. ACTIVITAT D'ADQUISICIÓ DE CONEIXEMENTS

En aquesta part de les activitats treballarem el concepte de desvaloració i, amb l'ajuda del professorat, exposarem què significa valor, valoritzar i desvaloritzar i la seua relació amb la desigualtat en les condicions laborals de dones i homes i, entre aquestes, la bretxa salarial.

Aprofitant la proximitat amb certes àrees de la vida amb l'adolescència i la joventut, analitzarem en gran grup les diferències/desigualtats que hi ha entre dones i homes en el món de l'esport, de la música i del cinema/televisió.

Recerca de dades: salaris que cobren les dones i els homes en aquestes àrees, premis, caixets que es cobren per ser homes o dones, inversió econòmica que es fa en campionats, lligues... masculines i femenines, quantitat d'imatges d'esports, grups de música i protagonismes en cinemes d'homes i de dones.

5. ACTIVITAT DE DESCOBRIMENT DEL MEU MÓN FAMILIAR

Amb la finalitat de prendre consciència que la divisió sexual del treball productiu i reproductiu encara existeix i que es basa en la injustícia i la desigualtat, convidem l'alumnat a treballar en gran grup els rols masculins i femenins que tenim en els nostres cercles més propers.

Exposarem en gran grup, sota la moderació del professorat i/o personal expert, les tasques que fan les persones que componen el meu nucli familiar: Mare, pare, germanes, germans, àvies, avis, cosines, cosins, ties, oncles...

Qui fa les feines de la casa?

- Pròpies de neteja de la casa, de les zones comunes (banys, sala, menjador, cuina, terrassa/balconada/pati...)
- Pròpies de neteja de les zones no comunes: dormitoris, bany individual, despatxos, estudis...
- Pròpies de l'alimentació: compra, cuinat d'aliments, parar taula, llevar taula, agranar, fregar utensilis de cuina...
- Pròpies de la cura de persones: a bebés, a persones majors dependents, a persones malaltes...
- Pròpies del manteniment de la casa: bricolatge, xicotets arranjaments...
- Altres: traure la brossa, passejar el gos/gossa...
- Burocràtiques i associades al que és econòmic: fer la Renda, donar d'alta llum, aigua, telèfon...
A nom de qui estan les factures? relació amb els bancs...

